

מנהג בבת

שיעון חזק חיוני בדרך קצרה

לע"פ הרה"צ ר' ראובן יוסף בן ר' אברהם יצחק גרשונוביץ זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 350 פרשת תזריע תשע"ט

חולין קכט-קלה

במגילת תענית שבי"ד אייר הוא פסח קטן שלא מספידים משמע שבפסח גדול מספידים, אלא ודאי זה ק"ו שלא מספידים בפסח גדול וכן כאן לענין אבר מהמת, אמר לו ר"א כך שמעתי, והחילוק בין אבר מהחי לאבר מהמת הוא בכזית בשר ועצם כשעורה שפרש מאבר מהחי ששנינו שאם כזית בשר פרש מאבר מן החי ר"א מטמא ור' נחוניא בן הקנה ור' יהושע מטהרים, ואם פרש עצם כשעורה מהחי ר' נחוניא מטמא ור"א ור' יהושע מטהרים ולפ"ז ניתן לומר שגם במשנתנו נחלקו ת"ק ור"ש בכזית בשר ועצם כשעורה שפרשו מהחי.

פרק הזרוע והלחיים

דף קל משנה מתנות זרוע לחיים וקיבה נוהגים בארץ ובחו"ל בפני הבית ולא בפני הבית בחולין ולא במוקדשים, והיה ניתן ללמוד מהדין שאם חולין שאינם חייבים בחזה ושוק חייבים במתנות מוקדשים שיש בהם חזה ושוק ק"ו שיתחייבו במתנות, אך לומדים מהפסוק ואתן אותן לאהרן הכהן ולבניו לחוק עולם ויש לאהרן רק מה אמור באותה פרשה ולא בזרוע לחיים וקבה, כל הקדשים שמום קבוע קדם לקדושתם ואח"כ פדו אותם חייבים בכזורה ומתנות והם יוצאים לחולין לענין גזיה ועבודה והולדות והחלב שלהם מותרים לאחר פדינם והשוחרט אותם בחוץ פטור ואינם עושים שלהם מותרים ומתו פדו חוץ מבכור ומעשר, וקדשים שהקדש שלהם קדם למומם ואפילו שמום עובר קדם להקדשם ואח"כ נולד בהם מום קבוע ופדו אותן פטורים מבכורה ומתנות ואינם יוצאים לחולין להגזו ולהעבד והולדות והחלב שלהם אסור לאחר פדינם והשוחרט אותם בחוץ חייב והם עושים תמורה ואם מתו יקברו. **גמרא** יש לדייק שהמשנה מיטעה מתנות במוקדשים מהפסוק אותם ולולא כן היינו אומרים שקדשים חייבים במתנות, ויש לפרוך שחולין חייבים בבכורה ומוקדשים לא, אך ניתן ללמוד מזכרים שאין בהם בכורה, אך יש לפרוך שזכרים חייבים בראשית הגז ויש להוכיח מתיישם שאין בהם גז אך יש לפרוך שהם נכנסים לדיר למעשר ויש להוכיח מזקנים שכבר עשרום ויש לפרוך שזקנים היו כבר במעשר ויש להוכיח מלקוח ויתום שאין בהם מעשר ויש לפרוך שיש במינם שנכנסים למעשר אך א"כ נלמד מהם קדשים שבמינם נכנסים למעשר לכן למדו מאותם, ויש להקשות שנאמר שחולין חייבים בחזה ושוק מק"ו שאם קדשים שאינם במתנות חייבים בחזה ושוק חולין שיש בהם מתנות ודאי יתחייבו בחזה ושוק, ויש לומר שלומדים מהפסוק וזה יהיה משפט הכהנים משמע זה ולא דבר אחר, אך יש להקשות שאם לא היה מיעוט מזה היינו מחייבים חולין בחזה ושוק הרי צריך תנופה, ויש לומר שאין מציאות של תנופה שהרי בחוץ לא שייך תנופה שכתוב לפני ה' **עמוד ב** ובפנים אסור להכניסם שזה חולין בעזרה א"כ לא צריך למעט חזה ושוק בחולין, אלא מזה לומדים כדברי רב חסדא שהמזיק מתנות כהונה או שאכלם פטור מלשלם כי כתוב זה, או שזה ממון שאין לו תובעים, ויש להקשות ששנינו שמהפסוק וזה יהיה משפט הכהנים לומדים שמתנות הם דין ולכאורה הכוונה שיכול להוציאם בדיינים, ויש לדחות שהכוונה לחלוק אותם בדיינים כמו שאמר ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן שלא נותנים מתנות לכהן עם הארץ שכתוב ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנת לכהנים וללוויים למען יחזקו בתורת ה' שרק מי שמחזיק בתורת ה' יש לו מנה ומי שלא מחזיק בתורת ה' אין לו מנה, ויש להוכיח ממה ששנינו שר' יהודה בן בתירא למד מהפסוק משפט שהמתנות הם דין, ואין לומר שגם חזה ושוק הם דין כי כתוב זה, ואין לומר שזה לענין לחלקו בדיינים שהרי חזה ושוק גם מתחלק בדיינים אלא ודאי הכוונה להוציא בדיינים, ויש לומר שמדובר שכבר באו לידו, אך קשה א"כ פשוט שלא יוציאו ממנו, יש לומר שמדובר שבאו לידו בתורת טבל וסובר ר' יהודה שמתנות שלא הורמו כמי שהורמו וזה כבא לידו, ויש להוכיח ממה ששנינו שר"א אומר שבעה"ב שעובר ממקום למקום הוא יכול לקחת לקט שכחה ופאה ומעשר עני וכשיחזור לעירו ישלם לעניים אמר רב חסדא שזה רק ממדת חסידות, ועוד שאין להקשות מר"א שהוא דעת יחיד, אלא יש להוכיח מהסיפא שחכמים פוטרים כי הוא היה עני באותה שעה משמע שרק מדין עני אך אם

דף קכט לרב אסי היה קשה בדברי הברייתא מדוע בחשב על האבר ואח"כ חתכו הוא מטמא הרי זה טומאת בית הסתרים שאינה מטמאה, אמר ר' זירא שהוא שאל שאלה זו את ר' אבא בר ממל והוא אמר שהברייתא היא כדעת ר"מ לגבי חתך יד העובר שהוציא ידו ממעי אמו שטומאת בית הסתרים מטמאה, ואמר ר' אסי הרי ר' אבא אמר לי את זה פעמים רבות ושאלתי אותו הרי יש לחלק בין טומאה שצריכה הכשר לטומאה שאינה צריכה הכשר, אמר רבא שיתכן לומר שמדובר שהאבר כבר הוכשר, ורבה בר רב חנן אמר לרבא מדוע צריך הכשר הרי האבר מטמא טומאה חמורה אגב אביו, אמר לו רבא שהוא לא שימש בתורת אוכל אלא כעץ בעלמא. **אבבי** אומר שמה ששנינו שכופת שאור שיחד אותה לשיבה היא בטלה מתורת חמץ, טומאתה אינה מדאורייתא שאם נאמר שהיא מטמאה מדאורייתא א"כ יוצא שיש אוכל שמטמא טומאה חמורה, ויש לדחות שהיא כמעשה עץ ולא בתורת אוכל. **אבבי** אומר שמה ששנינו שיש טומאה בתקרובת ע"ז זה לא מדאורייתא שא"כ מצאנו אוכל שמטמא טומאה חמורה ויש לדחות שזה נחשב כעץ בעלמא שהרי זה נאסר בהנאה. **אבבי** אומר שמה ששנינו שאוכל שחברו בכלים הם ככלים הטומאה היא לא מדאורייתא שא"כ מצאנו אוכל שמטמא טומאה חמורה, ויש לדחות שהוא שימש כמעשה עץ ולא כאוכל. **רב פפא** אמר לרבא ששנינו שחלב נבלה בכפרים צריך מחשבה והכשר טומאתו היא אגב הכוליא זה לא מהתורה שא"כ מצאנו אוכל שמטמא טומאה חמורה, ויש לדחות שהוא שימש כעץ בעלמא. **רב מתנה** אמר על מה ששנינו שבית שסככו בזרעים טהור הטומאה היא לא מדאורייתא שא"כ מצאנו זרעים שמטמאים טומאה חמורה, ויש לדחות שהוא שימש כעץ בעלמא. **ר"ש** אמר שאבר המדולדל לא הוכשר בשחיטה, יש להקשות שאם המיתה עושה אותו כנפול כאילו נחתך כבר א"כ הוא יטמא מצד אבר מן החי, ואם המיתה לא עושה אותו כנפול א"כ שיטמא כאבר מנבילה, ויש לומר שר"ש מדבר על הרישא שאבר ובשר המדולדלים בבהמה מטמא טומאת אוכלים במקומם והם צריכים הכשר וזוה ר"ש מטהר, ור' אסי אמר בשם ר' יוחנן שר"ש למד מהפסוק מכל האוכל אשר יאכל שאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים נקרא אוכל ואוכל שאי אפשר להאכילו לאחרים אינו נקרא אוכל, **עמוד ב** ור' זירא דוחה שיתכן שטעמו של ר"ש שכיון שהוא מעורה בבהמה הוא חלק ממנה כמו ששנינו שאם נפשח יחור של תאנה והוא מעורה בקליפה ר' יהודה מטהר וחכמים אומרים שאם הוא יכול לחיות לבד טהור ואם לא טמא, ור' זירא שאל מה טעמו של ר' יהודה, וביאר לו ר' אסי שכיון שהוא מעורה באילן הוא חלק ממנו, אמר ר' אסי שהוא ביאר את ר"ש בכבא האמצעית שלר"מ אם נשחטה הבהמה הוכשר בדמיה ור"ש סובר שלא הוכשרו וביאר ר' יוחנן שר"ש למד מהפסוק מכל האוכל אשר יאכל שאוכל שניתן להאכילו לאחרים נקרא אוכל ואם לא ניתן להאכילו לאחרים אינו אוכל, אך יש לדחות שיתכן שטעמו של ר"ש לגבי הכשר הוא כדברי רבא שבהמה לא נעשתה יד להכשיר בשחיטה או כר' יוחנן שאין יד להכשר, ויש לומר שר' יוחנן דיבר על ר"ש בסיפא ולא כלפי האבר אלא על הבשר שאם מתה הבהמה צריך הכשר וביאר ר' יוחנן שר"ש סובר שאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים נקרא אוכל ואם אי אפשר להאכילו לאחרים הוא לא נקרא אוכל. **משנה** אבר ובשר שמדולדלים באדם הם טהורים ואם מת האדם הבשר טהור ולר"מ האבר מטמא מצד אבר מן החי ולא כאבר מהמת ור"ש מטהר. **גמרא** יש להקשות שאם המיתה מפרידה את האבר א"כ יטמא מצד אבר מן החי ואם המיתה לא מפרידה אותו א"כ יטמא כאבר מהמת, ויש לומר שר"ש לא דיבר על בשר מדולדל אלא על כל אבר של מת, ות"ק אמר שאבר מטמא מצד אבר מן החי ולא מצד אבר מהמת ואמר ר"ש שאבר מהמת לא מטמא כמו ששנינו שר"א אמר שמעתי שאבר מן החי מטמא ור' יהושע אמר לו וכי רק מחי ולא ממת הרי זה ק"ו שאם חי שהוא טהור אבר שפרש ממנו טמא מת שהוא טמא ק"ו שאבר ממנו טמא כמו ששנינו

בשמתא של רב חסדא כבר כ"ב שנים, אין לומר שהכוונה שיותר מכך לא ישמתו אותם כי שנינו שרק במצות לא תעשה לא משמתים יותר מכ"ב שנה אך על מצות עשה כגון שאומרים לו לעשות סוכה ואינו עושה או עשה לולב ואינו עושה או עשה ציצית ואינו עושה מכים אותו עד שתצא נפשו, אלא הכוונה שקונסים את טבחי הוצל בלי התראה כמו שרבא היה קונס ירך ור"נ בר יצחק היה קונס גלימא.

רב חסדא אומר שזרוע נתנת לכהן אחד וקבה לאחד ולחיים לשני כהנים ויש להקשות שרב יצחק בר יוסף אמר שבא"י חלקו חלק חלק, ויש לומר שהוא דיבר על שור.

רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שאסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה ועוד אמר ר' יוחנן שהאוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאילו אוכל טבל אך אין הלכה כמותו.

רב חסדא אומר שמתנות כהונה נאכלות רק צלי ובחרדל, כמו שכתוב למשחה והיינו לגדולה וזה כדרך שהמלכים אוכלים.

עוד אמר רב חסדא שכהן שאינו בקי בכ"ד מתנות כהונה לא נותנים לו מהם אך אין הלכה כך שהרי שנינו שר"ש אומר שכהן שלא מודה בעבודה אין לו חלק בכהונה שכתוב המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה ולמדו רק מקריב ומנין לרבות ט"ו עבודות יציקות בלילות פתיחות מליחות תנופות הגשות וקמיצות הקטרות ומליקות.

דף קלג וקבלות והזאות והשקאת סוטה ועריפת עגלה ערופה וטהרת מצורע ונשיאות כפים בין במקדש ובין בגבולים, וכהן שאינו מודה בעבודות הנ"ל שכתוב בהן בני אהרן אין לו חלק בכהונה ומשמע שאם הוא מודה אף אם אינו בקי הוא יכול לקבלם.

ר' אבא אמר בשם רב הונא בשם רב שאין לאכול את החוטים שבלחי מצד איסור דם וכהן שאינו יודע ליטלם אין לתת לו מתנות אך אין הלכה כך שהרי בצליה הדם זב ואם לבישול בקדרה הרי ע"י חתיכה ומליחה זב הדם.

רבא אמר שרב יוסף היה בודק אותם בשאלה האם כהן שחוטף מתנות הוא מחבב מצוה זו או שהוא מזלזל במצוה, ורבא הוכיח מהפסוק ונתן ולא שיקח מעצמו, ואב"י אמר שמתחילה הוא היה חוטף מתנות כי חשב שזה חיוב מצוה אך כשמע את דברי רבא ונתן ולא שיקח א"כ לא חטפתי אלא אמרתי תנו לי, אך כשמעתי את מה ששנינו על הפסוק ויטו אחרי הבצע ואמר ר"מ שבני שמואל שאלו חלקם בפיהם ואז לא אמרתי אלא אם נתנו לי לקחתי אך כשמעתי את מה ששנינו שהצנועים מושכים את ידיהם והגרגרנים חולקים לא לקחתי מלבד בערב יו"כ כדי להחזיק עצמי בכהונה, אך קשה שלכך מספיק נשיאות כפים, ויש לומר שאב"י נאנס ע"י הזמן שקבע ללימודו.

רב יוסף אומר שאם יש ת"ח בשכנותו והוא דחוק יש לתת לו מתנות אפילו כשעדיין לא באו לידו באופן שהוא כמכירי כהונה ולוייה של אדם שנותן לו.

רבא ורב ספרא הגיעו לבית מר יוחנא בר רב חנא בר אדא ויש אומרים למר יוחנא בנו של רב חנא בר ביזנא ועשו לו עגל שלישי שהוא משובח, ורבא אמר למשרתו זכה לי במתנות שרוצה אני לאכול לשון בחרדל והוא זכה לו, ורבא אכל ורב ספרא לא אכל והקרו לרב ספרא בחלומם את הפסוק מעדה בגד ביום קרה חומץ על נתר ושר בשירים על לב רע, והוא שאל את רב יוסף אם הקרוהו כך כי הוא זלזל על דבריו שיאכילו ת"ח מהמתנות אמר לו רב יוסף אני דברתי על אחר אך המשרת זכה על כרחו ואני דברתי על ת"ח שאני אפשר לו ואילו רבא לא היה דחוק, והקרו לרב ספרא כלפי רבא ולא הקרו לרבא עצמו כי הוא היה נזוף ממה שהטיח כלפי מעלה, ואב"י אמר לרב דימי במה מדבר פשט הפסוק הזה אמר רב דימי שהוא מדבר במלמד לתלמיד שאינו הגון כדברי רב יהודה בשם רב שהשונה לתלמיד שאינו הגון נופל בגיהנם, כמו שכתוב כל חושך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נופח ירע שריד באהלו ושריד הכוונה לת"ח שכתוב ובשרידים אשר ה' קורא, ור' זירא אמר בשם רב שהשונה לתלמיד שאינו הגון הוא כזורק אבן למרקוליס שכתוב כצורר אבן במרגמה כן נותן לכסיל כבוד וכתוב לא נאווה לכסיל תענוג.

משמע במשנה שגם המשתתף עם עכו"ם צריך לרשום שהוא פטור ממתנות, יש להקשות ששנינו שהמשתתף עם כהן צריך לרשום אך המשתתף עם עכו"ם או עם פסולי המקודשים לא צריך לרשום, **עמוד ב** יש לומר ששם מדובר שהעכו"ם עצמו יושב על ממכר הבשר אך לפ"ז קשה מדוע ככהן שיושב כך צריך לרשום, יש לומר שאומרים שהכהן רק מוכר וזה לא שלו אך קשה א"כ יאמרו כך גם

בעכו"ם, יש לומר שהעכו"ם יושב על מקום הכסף, ואין להקשות שגם ככהן מדובר ביושב על הכסף וזה ראייה שזה שלו כי יתכן שהכהן הוא רק מוכר וסומכים עליו אך בעכו"ם לא סומכים שאין אמונה בעכו"ם, ועוד י"ל שהעכו"ם מפרסם את הדבר שהוא הבעלים של הבהמה.

שנינו שגם בפסולי המוקדשים לא צריך לרשום, יש להקשות הרי שנינו שפסולי המוקדשים נמכרים באטליו ונשחטים באטליו ונשקלים בליטרא וא"כ לא יודעים שהם של מוקדשים, ויש לומר כמו ששנה רב אדא בר אהבה לפני רב פפא שמדובר בנמכרים בתוך הבית.

רב הונא אומר ששותפות כהן בראש פוטרת מלחי ושותפות ביד פוטרת מזרוע ושותפות במעיים פוטרת מקבה, וחייא בר רב אומר ששותפות באחד מהם פוטרת מכל המתנות, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם התנה הראש שלי וכולה שלך אפילו אחד ממאה בראש פטור וכן אם אמר בני מעיים שלי וכולה שלך אפילו אחד ממאה בהם פטור, ולכאורה הכוונה שפטור מלחי וחייב בשאר וכן בשותפות באחרים ויש לומר שפטור מכולם, אך קשה א"כ מדוע לא כתוב להדיא פטור מכולם, ועוד ששנינו שאם אמר לו הראש שלי וכולה שלך אפילו אחד ממאה בראש פטור מלחי וחייב בכולם, וקשה לחייא בר רב, אמר רב חסדא שרב חייא בר רב טעה בברייתא ששנינו כ"ד מתנות כהונה הן וכולם נתנו לאהרן ובניו בכלל לכל קדשי בני ישראל ובפרט וזה יהיה לך ובברית מלח והמקיימם מקיים כלל ופרט וברית מלח, וכל העובר עליהם כאילו עבר על כלל ופרט וברית מלח, ואלו הן: ' במקדש, חטאת, חטאת העוף, אשם ודאי, אשם תלוי וזבחי שלמי ציבור, לוג שמן של מצורע, שתי הלחם, לחם הפנים שיירי מנחות מנחת העומר, ד' בירושלים, בכורה, ביכורים, מורם מאיל תודה ונזיר, עורות קדשים, ' בגבולים תרומה, תרומת מעשר, חלה, ראשית הגז, מתנות, פדיון הבן, פדיון פטר חמור, שדה אחווה, שדה חרמים, וגול הגר, וחשב ר' חייא בר רב שאם התנא מנה את המתנות באחד הם כאחד לענין שותפות, ויש לדחות שגם מורם מאיל תודה ונזיר התנא החשיבם כאחד וודאי לא מביאים אותם יחד אלא שהם דומים אחד לשני כדיניהם לכן נמנו כאחד וכן מתנות שדומים זה לזה התנא החשיבם כאחד.

הסתפקו באופן שאמר הכהן הראש שלך וכולה שלי האם הולכים אחרי החיוב שהוא אצל ישראל או שהולכים אחרי עיקר הבהמה והעיקר אצל הכהן, ויש להוכיח ממה ששנינו עכו"ם וכהן שמסרו צאנם לישראל לגזוז הלוקח פטור וגז צאנו של עכו"ם פטור מראשית הגז ובזה חמור זרוע לחיים וקיבה יותר מראשית הגז וראים שהולכים אחרי החיוב.

דף קלד המשנה אומרת שאם הכהן חוץ מהמתנות פטור מהמתנות, ויש להקשות ששנינו שאם אמר על מנת שהמתנות שלי נותנן לכל כהן שירצה יש לומר שאין להקשות מאומר על מנת שזה לא שיוור לאומר חוץ שזה שיוור, ויש להקשות ששנינו שאם אמר על מנת שהמתנות שלי המתנות שלו ויש לומר שאכן בזה נחלקו האם על מנת הוא שיוור כחוץ או לא.

המשנה אומרת שאם הלוקח קנה במשקל ינכה את המתנות מהדמים ואמר רב שזה נאמר רק כששקל לעצמו אך אם הטבח שקל לו תביעת המתנות היא מהטבח, ורב אסי אומר שגם כששקל לו הטבח תביעת המתנות היא מהלוקח, ולכאורה נחלקו בדברי רב חסדא שאמר שאם גזל ולא התיאשו הבעלים ואחר בא ואכלו יכול הנגזל לגבות מהגזלן או מהאוכל ורב סובר כרב חסדא ורב אסי לא סובר כמותו, ויש לדחות שכולם מודים לדברי רב חסדא אלא הם נחלקו בדין מתנות כהונה שלרב הם נגזלות והגזלן התחייב עליהם בתשלומים ולרב אסי הם לא נגזלות ולכן הדין הוא היכן שהן נמצאות, ויש ששנו להדיא את מחלוקתם כך שרב אמר שמתנות כהונה נגזלות ורב אסי סובר שמתנות כהונה אינן נגזלות.

משנה אם לגר היתה פרה והיא נשחטה קודם גרותו הוא פטור ממתנות ואם היא נשחטה אחר הגרות הוא חייב במתנות ואם זה ספק פטור כי המוציא מחבירו עליו הראיה. **גמרא** רב דימי בא מא"י ואמר שר"ל הקשה לר' יוחנן שבמשנתנו משמע שבספק מקילים ולכן הוא פטור ממתנות אך שנינו שאם יש תבואה בחורי נמלים שבתוך הקמה החיטים של בעה"ב ומה שאחרי הקוצרים העליונים הם של העניים והתחתונים של בעה"ב ור"מ אומר שהכל לעניים כי ספק לקט הוא לקט, אמר לו ר' יוחנן שאין להקשות משם כי המשנה שפטרה ממתנות בספק היא כדעת יחיד ששנינו שר' יהודה בן אגרא אומר בשם ר"מ ספק לקט לקט וספק שכחה שכחה וספק פאה פאה,

ור"ל אמר שגם אם זה רק דעת בן תדל שהוא שוטה בכ"ז המשנה מביאה טעם שספק לקט לקט כמו שאמר ר"ל על הפסוק עני ורש הצדיקו שאין לומר שהכוונה בדין שהרי נאמר ודל לא תהדר בריבו אלא יש לצדק משלך ולתת לעני, ורבא מבאר שהפרה עמדה בחזקת פטורה ולכן פטור ממתנות אך הקמה היא בחזקת חיוב, ואביי מקשה שלגבי עיסה שנינו שאם היא נעשתה קודם גרות היא פטורה מחלה ואם נעשתה אחר גרות היא חייבת בחלה ואם זה ספק חייב, אמר לו רבא שספק איסור הוא לחומרא וספק ממון הוא לקולא כמו שאמר רב חסדא וכן שנה ר' חייא שנאמרו שמונה ספיקות בגר בד' לחיוב ובד' לפטור, קרבן אשתו, חלה, ובכור בהמה טמאה ובכור בהמה טהורה לחיוב, עמוד ב ראשית הגז, ומתנות, ופדיון הבן, ופדיון פטור חמור לפטור, כשרבין הגיע מא"י הוא אמר שר"ל הקשה מברייתא שר"מ דיבר על גר שהתגייר ויש ספק אם קודם קצירה או אח"כ.

לוי זרע במקום ששמו כישר ולא היו שם עניים לקחת לקט והוא שאל את רב ששת והוא אמר לו שנאמר לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ועטלפים, ויש להקשות ששנינו שלא מביאים תרומה מהגורן לעיר ולא ממדבר לשוב ואם אין שם כהן שוכר פרה ומביאה מפני הפסד תרומה, ויש לומר שבתרומה יש חיוב הפרשה מפני איסור טבל אך קשה שמתנות אינם טובלות את הבשר ובכ"ז שנינו שבמקום שנהגו למלוג בעגלים לא יפשיט את הזרוע ובמקום שנהגו להפשיט את הראש לא יפשיט את הלחי וכשאיין כהן ישום את שוים לכהנים מפני הפסד כהן, ויש לומר שבמתנות כהונה נאמר נתינה ולפ"ז ניתן לתרץ גם על הקושיא מתרומה שנאמר בה נתינה, ולפ"ז מה שהתורה כתבה תעזוב מיותר ללמד כמו ששנינו שמי שהפקיר את כרמו והשכים בבוקר ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ופאה אך הוא פטור ממעשרות.

הגיע שק דיננים עבור בני הישיבה ור' אמי זכה בהם וקשה הרי נאמר ונתן ולא שיטול מעצמו יש לומר שר' אמי זכה עבור עניים, ועוד י"ל שאדם חשוב יכול ליטול כמו ששנינו על הפסוק והכהן הגדול מאחיו שהוא גדול מאחיו בנוי וחכמה ועושר ואחרים אומרים שאם אין לו אחיו הכהנים מגדלים אותו שכתוב והכהן הגדול מאחיו שיש לגדל אותו משל אחיו.

משנה הזרוע הוא מהפרק של הארכובה עד הכף של היד וזה שיעור זרוע בשלה שבנזיר וכנגדו ברגל, ושוק אמר ר' יהודה שהוא מהפרק של הארכובה עד הסוכך של הרגל, לחי הוא מהפרק של הלחי עד הפיקה שהוא סופה של הגרגרת. גמרא שנו בברייתא שזרוע הוא זרוע ימין ואין לומר שהוא של שמאל שהרי נאמר הזרוע, והלימוד הוא כדברי רבא לגבי גיד הנשה שנאמר הירך המיומנת שבירך וכן הזרוע הוא של ימין, והלחיים בא לרבות צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים והקבה בא לרבות חלב שעל הקבה וחלב שבחוף הקבה כמו שאמר ר' יהושע שהכהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים משמע רק בגלל שנהגו ולולא שנהגו זה של הכהן, ודורשי חמורות אמרו שמדוע זכו הכהנים, זרוע כנגד היד שהרים פנחס והיא של ימין שהיא עושה מלחמה, וכתוב ויקח רומח בידו ולחיים כנגד תפילה כמו שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל קבה כמשמעה וכמו שכתוב ואת האשה אל קבתה, בברייתא למדו מהפסוק שוק הימין ומנין שגם זרוע מוקדשים הוא של ימין שכתוב תרומה' וזרוע חולין לומדים מהפסוק תתנו.

שנינו במשנה אומרת שלחי הוא עד הפיקה של הגרגרת וקשה ששנינו שנוטלה ואת בית השחיטה עמה, ויש לומר שזה תלוי בדעת רבנן ור' חנינא בן אנטיגנוס במקום שחיטה שלרבנן מוגרמת פסולה שהיא לא מקום שחיטה ור' חנינא העיד שהיא כשרה שהיא מקום שחיטה, ועוד י"ל שגם הברייתא היא כרבנן ומה שכתוב בית השחיטה עמה הכוונה עם הבהמה.

דף קלה פרק ראשית הגז

משנה ראשית הגז נוהגת בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ולא במוקדשים, זרוע לחיים וקבה חמורים יותר מראשית הגז שהם נוהגים בבקר ובצאן ובמרובה ובמועט ואילו ראשית הגז נוהגת רק ברחלות ובמרובה, לב"ש שיעור מרובה הוא שתי רחלות כמו שכתוב יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן ולב"ה חמש כמו שכתוב חמש צאן עשויות ור' דוסא בן הרכינס אומר שחמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס חייבות בראשית הגז ולחכמים חמש רחלות גוזזות אפילו כל שהוא, ונותנים לכהן משקל ה' סלעים ביהודה שהם עשר סלעים של גליל ודוקא צמר מלובן ולא צואי שלא התלבן כולו ושיעורו כדי לעשות בגד קטן שכתוב תתן לו שיהיה בו כדי מתנה ואם לא הספיק לתת לו עד שצבעו פטור ואם לבנו ולא

צבעו חייב, מי שלקח גז צאנו של עכו"ם פטור מראשית הגז ואם לקח משל חבירו אם המוכר השאיר הוא חייב ואם המוכר לא השאיר אצלו הלוקח חייב אם היו לו שני מינים שחופות ולבנות מכר לו שחופות ולא לבנות זכרים ולא נקבות המוכר והלוקח נותנים כל אחד לעצמו. גמרא במוקדשים לא נוהג ראשית הגז שכתוב צאןך ולא צאן הקדש, אך קשה שמשמע שאם לא היה כתוב צאןך היינו מחייבים קדשים בראשית הגז והרי קדשים אסורים בגיזה ועבודה שכתוב ולא תגזו בככור צאןך, ויש לומר שגיזה אסורה רק בקדשי מזבח ולא בקדשי בדק הבית, אך קשה ששנינו שר"א אמר שגם קדשי בדק הבית אסורים בגיזה ועבודה, יש לומר שהם אסורים רק מדרבנן ולכן צריך פסוק שלא נאמר שכשהוא גזו הוא יתן לכהן, אך קשה הרי זה קדוש ואין לומר שהוא יפדה ויתן לכהן שהרי בקדשי בדק הבית צריך העמדה והערכה, וזה מובן למ"ד שקדשי בדק הבית לא היו בכלל הצורך להעמדה והערכה אך למ"ד שהם בכלל זה א"כ איך ניתן להעמיד ולהעריך את הגיזה, ור' מני בר פטיש אמר בשם ר' ינאי שמדובר במקדיש בהמתו לבדק הבית מלבד גיזותיה והיינו אומרים שיגזו ויתן לכהן, קמ"ל צאןך ולא צאן הקדש שגיזת בהמת הקדש פטורה מראשית הגז, אך קשה א"כ ניתן להעמיד גם בקדשי מזבח שהקדישם בלי גיזתם, יש לומר שאי אפשר להקדיש בהמה לקרבן חוץ מגיזותיה כי הבהמה מכחישה בלי צמרה, אך קשה א"כ לא ניתן להקדיש כך לבדק הבית בגלל שהבהמה מכחישה, יש לומר שמדובר שהוא הקדיש חוץ מהגיזה והכחש מחמת גיזה, אך קשה שגם אם יקדיש כך הקדושה תפשוט בכולה כמו ששנינו שר' יוסי אומר שבמוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה נעשתה עולה ואף לר"מ שסובר שאין כולה עולה זה רק כשמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אך במקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הקדושה מתפשטת בכולה, ורבא אומר שהפסוק בא למעט במקדיש גיזה עצמה והיינו אומרים שיגזו ויפדה אותה ויתן לכהן לכן התורה מיעטה גז צאןך תתן לו מי שלא מחוסר אלא גיזה ונתינה להוציא גיזה כזו שצריך גיזה פריה ונתינה, ומצאןך ממעטים כמו ששנינו שבהמת השותפים חייבת בראשית הגז ור' אלעאי פטר שהוא למד מצאןך למעט שותפות ורבנן מיעטו מצאןך שותפות עכו"ם ור' אלעאי למד מתחלת הפסוק ראשית דגןך ולא של עכו"ם ורבנן סוברים שכשכתוב גז זה מפסיק בענין, ור' אלעאי סובר שהוא מחבר שוב לכן שוב יש מיעוט צאןך עמוד ב ורבנן סוברים שהתורה לא תכתוב ואו ולא צריך לכתוב ראשית ור' אלעאי סובר שכיון שאחד קדושת דמים ואחד קדושת הגוף לכן הפסוק מחלק אותם ואח"כ הוא מערבם יחד, ועוד יש לומר שרבנן מחייבים שותפות עכו"ם בתרומה ששנינו שאם ישראל ועכו"ם לקחו שדה בשותפות לדעת רבי טבל וחולין מעורבים זה בזה ורשב"ג אומר שהחלק של ישראל חייב והחלק של עכו"ם פטור, וא"כ נחלקו האם יש ברירה או לא ולכו"ע בשותפות עכו"ם יש חיוב תרומה, ועוד יש לומר שלר' אלעאי ממעטים עכו"ם וישראל מצאןך שמאותה סיבה ששל עכו"ם פטור כי זה לא מיוחד לישראל כך בשותפות ישראל פטור כי זה לא מיוחד לאחד מהם.

רבא אומר שר' אלעאי מודה בתרומה שחייב שאמנם כתוב דגןך ומשמע רק שלך ולא של שותפות אך התורה כתבה תרומותיכם לרבות שותפים, ומדגןך ממעטים שותפות עכו"ם וכן בחלה, למרות שניתן ללמוד ראשית ראשית מראשית הגז למעט שותפות אך לומדים מעריסותיכם לרבות של שותפות ומשמע שלולא כן היינו ממעטים שותפים בחלה כי לומדים ראשית ראשית מראשית הגז אך מצד שני עדיף ללמוד מתרומה, אלא יש לומר שמעריסותיכם לומדים שהשיעור הוא כדי עיטתכם, וכן בפאה למרות שכתוב שדך ומשמע רק שלך אך נאמר ובקוצרכם את קציר ארצכם ומשדך ממעטים שותפות עכו"ם, וכן בכורה אף שנאמר כל הבכור אשר יולד בבקרך וצאןך ומשמע רק שלך ולא של שותפות אך נאמר ובכורות בקרכם וצאנכם לרבות שותפות ומה שכתוב בקרך וצאןך בא למעט שותפות עכו"ם, וכן במזוזה אף שנאמר ביתך שלך ולא של שותפות אך נאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם לרבות שותפות ומביתך לומדים כדברי רבה,